

Zarys historii pisma, książki i typografii - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Zarys historii pisma, książki i typografii
Kod przedmiotu	08.9--FiPID-ZHpkt-S21
Wydział	Wydział Humanistyczny
Kierunek	Filologia polska
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	drugiego stopnia z tyt. magistra
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2021/2022

Informacje o przedmiocie	
Semestr	2
Liczba punktów ECTS do zdobycia	4
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	- dr hab. Tomasz Ratajczak, prof. UZ - dr Joanna Wawryk

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	30	2	-	-	Egzamin

Cel przedmiotu

Głównym celem jest ukazanie historii książki (od papirusu do e-booku), historii pisma (od hieroglifów do emotikonów) i typografii (od rewolucji Gutenberga do możliwości współczesnych technologii) oraz ich wzajemnych relacji.

Cele szczegółowe: 1) opisanie najważniejszych przemian w dziejach pisma, książki i typografii; 2) omówienie kontekstów kształtujących procesy tworzenia i odbioru książki; 3) omówienie definicji i typologii książki; 4) ukazanie przemian w budowie i funkcji książki w poszczególnych etapach historycznych aż do jej współczesnych form; 5) ukazanie osiągnięć wybitnych drukarzy, typografów i ilustratorów.

Wymagania wstępne

brak

Zakres tematyczny

1. Kształtowanie się pisma: geneza, funkcje i nośniki; rodzaje i kroje pisma.
2. Definicja i typologia książki.
3. Historia książki (z uwzględnieniem kontekstów kształtujących proces tworzenia i odbioru książki - tu m.in. powstanie uniwersytetów i rozwój szkolnictwa, praktyki religijne, rozwój drukarstwa, cyfryzacja).
4. Morfologia książki dawnej i współczesnej.
5. Ilustracja książkowa: rozwój technik ilustracyjnych (drzeworyt, miedzioryt, fototyp itd.), funkcje ilustracji, mistrzowie ilustracji.
6. Estetyka książki – tradycja i nowatorstwo (projekty eksperymentalne, wydania bibliofilskie, książka artystyczna, książka obrazkowa, picture book).
7. Powstanie czytelní, wypożyczalni, rozwój bibliotek i najsłynniejsze księgozbiory polskie.
8. Narodziny i rozwój prasy (struktura i tematyka pierwszych periodyków, ewolucja formy i treści na przestrzeni wieków).

Metody kształcenia

Wykład, wykład konwersatoryjny.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
student ma wiedzę na temat historii pisma, książki i typografii oraz zna konteksty kształtujące procesy tworzenia i odbioru książki	• KEP2_W23	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład
student potrafi omówić definicję i typologię książki, ukazać przemiany w jej budowie i funkcji w poszczególnych etapach historycznych oraz wskazać osiągnięcia wybitnych drukarzy, typografów i ilustratorów	• KEP2_U20	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
student ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy i innych kontynentów, w tym za zachowanie szeroko rozumianej kultury książki w jej tradycyjnych i nowoczesnych wymiarach oraz w wielorakich powiązaniach z innymi sferami kultury	KFP2_K11	egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	Wykład

Warunki zaliczenia

Zdanie egzaminu końcowego.

Literatura podstawowa

Baines P., Haslam A., *Pismo i typografia*, przeł. D. Dziewońska, Warszawa 2010.

Bieńkowska B., Chamerska H., *Tysiąc lat książki i bibliotek w Polsce*, Wrocław 1992.

Bieńkowska B., Chamerska H., *Zarys dziejów książki*, Warszawa 1987.

Bieńkowska B., *Książka na przestrzeni dziejów*, Warszawa 2005.

Buchwald-Pelcowa P., *Historia literatury i historia książki. Studia nad książką i literaturą od średniowiecza po wiek XVIII*, Kraków 2005.

Cybulski R., *Książka współczesna. Wydawcy – rynek – odbiorcy*, Warszawa 1986.

Dahl S., *Dzieje książki*, Wrocław 1965.

Escarpit R., *Rewolucja książki*, Warszawa 1969.

Głombiowski K., Szwejkowska A., *Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu*, wyd. III, Warszawa 1983.

Houston K., *Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski*, przeł. P. Lipszyc, Kraków 2017.

Jean G., *Pismo – pamięć ludzkości*, Wrocław 1994.

Migoń K., *Nauka o książce*, Wrocław 1984.

Pilarczyk F., *Elementarze polskie od ich XVI-wiecznych początków do II wojny światowej. Próba monografii księgoznawczej*, Zielona Góra 2003.

Ratajczak T., *Polskie modlitewniki różnych wyznań XIX wieku. Studium bibliologiczne*, Warszawa 2019.

Sowiński J., *Polskie drukarstwo. Historia drukowania typograficznego i sztuki typograficznej w Polsce w latach 1473-1939*, Wrocław 1996.

Szwejkowska H., *Książka drukowana XV-XVIII wiek. Zarys historyczny*, Warszawa 1980.

Szwejkowska H., *Wybrane zagadnienia z dziejów książki XIX-XX wieku*, Warszawa 1981.

Wiercińska J., *Sztuka i książka*, Warszawa 1986.

Zawadzki K., *Gazety ulotne polskie i Polski dotyczące XVI-XVIII wieku. Bibliografia*, t. 1: 1514-1661, Wrocław 1977.

Żbikowska-Migoń A., *Historia książki w XVIII wieku*, Warszawa 1989.

Literatura uzupełniająca

Dunin J., *Rozwój cech wydawniczych polskiej książki literackiej XIX-XX w.*, oprac., wstępem poprzedził i podał do druku J. Ladorucki, Łódź 2018.

Eisenstein E., *Rewolucja Gutenberga*, przeł. H. Hollender, Warszawa 2004.

Encyklopedia książki, t. 1-2, red. A. Żbikowska-Migoń, M. Skalska-Zlat, Wrocław 2017.

Głombiowski K., *Książka w procesie komunikacji społecznej*, Wrocław 1980.

Houston K., *Ciemne typki. Sekretne życie znaków typograficznych*, przeł. M. Komorowska, Kraków 2015.

Matwijów M., *Zbiory materiałów życia publicznego jako typ książki rękopiśmiennej w czasach staropolskich (1660–1760)*, Warszawa 2020.

Piwożnyński J., *Johannes Gutenberg i początki ery druku*, Warszawa 2002.

Świderkówna A., Nowicka M., *Książka się rozwija*, Wrocław 2008.

Współczesne polskie drukarstwo i grafika książki. Mały słownik encyklopedyczny, pod red. B. Leszczyńskiego i K. Racinowskiego, Wrocław 1982.

Uwagi

Jest to przedmiot obowiązkowy w ramach specjalności *Literatura i Kultura Popularna*.

